

Útreiðslurnar ren

Rætturin at taka avgerðir og fíggjarliga ábygdin av eldraðkinum ganga ikki hond í hond. Almannahverkið, sum umsitur játtanina, hevur ikki heimild til at skera ígjøgnum úti á einstøku røktarheimunum. – Vit síggja yvirtrekk at kalla allastaðni, og tað ger tað ikki lættari, at samanhangur ikki er millum gjald og vald, sigur Petra Johnsdóttir Joensen, stjóri í Almannahverkinum

Jón Brian Hvidtfeldt

Smáar trýggjar milliónir krónur kostaði raksturinn av nýggja og stásiliga Boðanesheiminum, væl at merkja áðrenn fyrsta fólkíð nakrantíð flutti inn har at búgva, 1. desember í fjør. Útgoldnar vórðu 2,1 milliónir krónur í lønum, umframt aðrar rakstrarútreiðslur fyri 750.000 krónur. Væl at merkja, áðrenn fyrsta fólkíð nakrantíð flutti inn.

Tá talan er um rakstur, er tað Almannahverkið, sum skal gjalda. Raksturinn á einum røktarheimi verður roknaður út eftir einum føstum gjaldi fyri hvørt búfólkið, einum sonevndum dagsprísi, ið Almannahverkið rindar leiðslunum á einstøku røktarheimunum at umsita.

Men Almannahverkið, ið rindar pengarnar út, eftirlýsir einum amboði at stýra pengunum, ið verða játtaðir.

Í brævi til landsstýrisskvinnuna í almannamálum í mars mánað staðfestir stjórinn í Almannahverkinum, at talan er um ein generellan trupulleika fyri allar rakstrarútreiðslur á økinum. Men trupulleikin við vantandi

stýringsamboðum er serliga sjónligur í samband við at nýggj røktarheim lata upp.

Og tað gekk eisini heilt galið, tá tøluni fyri fyrsta roknskaparár hjá Boðanesheiminum skuldu gerast upp. Í roknskapartølunum er staðfest ein meirnýtsla á 2,3 milliónir krónur, sammett við ta rakstrarjáttan, ið Almannahverkið veitti Boðanesheiminum.

- Tað er neyðugt við neyv-ari regulering av økinum. Vit mugu hava greiðari ásetingar um, hvat er at rokna sum vanlig rakstrarútreiðsla, ið landskassin skal gjalda (gjøgnum Almannahverkið, red.), og nær rakstrarútreiðslan má sigast at hava ein slíkan karakter, at hon av røttum eigur at vera goldin av kommununi, sigur Petra Johnsdóttir Joensen.

Sjónarmiðini hevur stjórinn á Almannahverkinum ført fram fyri Almannamálaráðnum, millum annað í brævi til ráðið í mars mánað.

Boðanesheimið verður brúkt sum dømi um, hvussu trupult tað er at stýra einum øki, har ein partur tekur avgerðir um viðurskifti, ið ein

annar partur skal gjalda. Ella, sum stjórinn á Almannahverkinum málber seg:

- Samanhangur er ikki millum gjald og vald. Á flestu røktarheimum er setanarmyndugleikin hjá kommununi ella stýrinum fyri røktarheimið. Leiðslurnar á røktarheimunum vísa tí ikki beinleiðis til Almannahverkið. Og tí eru stýringsamboðini avmarkað til at gera vart við fíggjarligu gongdina, tá framskrivingar og metingar geva ábendingar um, at játtanin ikki fer at halda, sigur Petra Johnsdóttir Joensen.

Og tað er ikki í lagi, sambært stjóranum á Almannahverkinum, sum visir á, at tað jú er hennara fremsta uppgáva at syrgja fyri, at samlaða játtanin á fíggjarlógini til ellis- og røktarheim verður hildin.

- Almannahverkið hevur onga heimild at áleggja sanktiónir, um boðini ikki verða fylgd. Í fleiri førum kunnu vit bara heita á avvarandi kommunu ella stýri fyri røktarheimið um at taka neyðugu stigini, verður ein játtan ikki hildin. Tí hava vit

ikki tey stýringsamboð, sum eru neyðug fyri at tryggja, at nýtslan verður hildin innan fyri játtanina á fíggjarlógini, sigur Petra Johnsdóttir Joensen.

Stjórinn á Almannahverkinum vil tó ikki skjóta alla skyldina yvir á teir skeivleikar, ið eftir hennara tykki eru í skipanini. Tað venda vit aftur til.

Sprongja karmar

Nýggja Boðanesheimið í Havn er sum nevnt bara eitt dømi um eina skipan, har tað sambært stjóranum á Almannahverkinum ikki er svar millum gjald og vald.

Ein uppgerð yvir roknskapirnar hjá øllum røktarheimunum fyri 2012 staðfesti tíðliga í ár, at so at siga øll hava sprongt sína játtan. Her er talan um tey røktarheim, ið vóru opin alt árið í fjør, og tí eru Boðanesheimið og heimíð á Grønanesi í Vestmanna ikki við. Níggju av 11 stovnum hava brúkt fleiri pengar, enn teimum varð játtað. Samanlagt játtaði Almannahverkið teimum 11 røktarheimunum 192,3 milliónir krónur til rakst-

urin. Men tey brúktu 196,7 milliónir. Staðfesta meirnýtslan á 4,4 milliónir krónur svarar til 2,3 prosent av játtanini.

Á flestu røktarheimum hevur Almannahverkið sum nevnt ikki heimild at skera ígjøgnum og krevja sparingar, einans gera varug við støðuna og heita á leiðslurnar á røktarheimunum um at koma við uppskotum til sparingar fyri at halda játtanina.

Í mars mánað komu so leiðslurnar á røktarheimunum við einum felags útspæli til Almannahverkið, har leiðslurnar góvu sítt boð uppá, hvussu sparast kann upp aftur meira á økinum.

Spariætlanin kemur aftur at øðrum sparingum, ið komu í gildi á nýggjárinum.

Í stuttum mæltu røktarheimsleiðslurnar til at skera burtur tilboðini um ítrív, terapeutttímar og rehabilitering. At miðsavna alt bókhaldið og finna pengarnar til hesa uppgávuna onkra aðra staðni enn á rakstrarjáttanini til røktarheimini. Og sum tað triðja mæltu leiðslurnar til

at niðurleggja nøkur røktarheimspláss og javna sonevnda dagsprísin fyri tey (játtanina til hvørt einstakt búfólk, red.) út á tey røktarheimspláss, ið eftir eru.

Í brævi til Almannahverkið vístu leiðslurnar á røktarheimunum á, at dagsprísurin er útholaður. Prísurin samsvarar ikki longur við kostnaðarstöðið í samfelagnum, og tí røkka pengarnir ikki til meira.

- Tí má støða takast til, hvørjar tæmastur og á hvørjum støði, húsfólkin í røktarheimum í framtíðini kunnu vænta at fáa, skriva leiðslurnar í felags brævi til Almannahverkið í mars.

Stjórinn á Almannahverkinum sigur seg skilja kritikkin frá røktarheimsleiðslunum. Enntá vera samda.

- Eingin lønarframskriving hevur verið síðstu árin. Tað er fakta, og tað merkir also, at økið skal spara. Bara í ár kostar lønarframskrivingin umleið 1,5 millión krónur. So jú, á tann hátt kann man væl siga, at dagsprísurin er útholaður. Hetta er støðan, bæði hjá teimum stovnum, har

4,1 millión í eykajáttan

Mikukvøldið samtykti løgtingið eina eykajáttan á 4,1 milliónir krónur til raksturinn av ellis- og røktarheimunum kring landið. Pengarnir skulu brúkast til at taka broddin av fráboðaðu sparingunum, so at tær ikki raka so meint

Jón Brian Hvidtfeldt

Í tólvtu tíma áðrenn tingsetan endaði og løgtingið fór í summarfrí, kom landsstýrið við eini eyka-játtanarlóg, ið veitir 4,1 millión krónur aftur at til raksturinn av ellis- og røktarheimunum. Eykajáttanarlógin fyri mai varð lögð fram, viðgjørd og samtykt, alt um somu leið mikukvøldið.

4,1 milliónir krónur er ov

lítið, helt andstøðan, sum tí kom við broytingaruppskot um at hækka eykajáttanina upp í 6,2 milliónir. Hetta er tað, ið røktarheimini skulu spara, tí at prís- og lønarframskrivingar eru ikki gjørdar í játtanini fyri í ár, sigur andstøðan.

Men andstøðuuppskotið fall, samgonguuppskotið varð samtykt, og tí fáa ellis- og røktarheimini kring landið tilsamans 4,1 millión-

ir krónur afturat til rakstur í ár.

Petra Johnsdóttir Joensen, stjóri á Almannahverkinum, dugir í lötuni ikki at siga, júst hvussu tær 4,1 milliónirnar skulu brúkast.

- Nú fari eg fyrst á fund vil landsstýrisskvinnuna fyri at hoyra, hvat hon ætlar. Men tað er greitt, at meginparturin verður brúkt soleiðis, at grundleggjandi tæmasturnar á

røktarheimunum ikki verða skerðar ov nógv, sigur Petra Johnsdóttir Joensen.

Stjórinn á Almannahverkinum hevur regluligan fund við landsstýrisskvinnuna, eina ferð um mánaðin. Næsti fundur av hesum slag er mánadagin, og tá væntar Petra Johnsdóttir Joensen, at málið verður tikið upp.

- Ja, tað rokni eg avgjørt við. Tá vil eg sum nevnt

fyrst hoyra útspælið frá Anniku Olsen, og so taka vit tað harfrá, sigur Petra Johnsdóttir Joensen.

Stjórinn á Almannahverkinum vil heldur ikki meta um, hvørt ella í hvønn mun, tær 4,1 milliónirnar í eykajáttan steðga fráboðaðu sparingunum.

- Nú mugu vit fyrst analysera støðuna av nýggjum. Áðrenn tað er gjørt, vil eg ikki melda nakað út, sigur

Petra Johnsdóttir Joensen.

Sambært landsstýrisskvinnuni í almannamálum vilja tær 4,1 milliónirnar gera góðan mun.

- Hetta tekur broddin av avleiðingunum av manglandi rakstrar- og lønarframskrivingunum, sum hava verið gjøgnum fleiri ár, sigur Annika Olsen í fráboðan á Facebook.